

Slovo k povzbuzení na neděli 15 listopadu 2020, na 33. neděli v mezidobí
Biblická čtení: Př 31,10-13.19-20.30-31; Ž 128; 1Sol 5,1-6; Mt 25,14-30

Milé sestry, milí bratři,

jak se nezadržitelně blíží konec liturgického roku, tak biblická čtení stále více zacilují naši pozornost na tajemství týkající se naší smrti, posledního soudu a konce světa.

V letošním liturgickém cyklu „A“ nedělních biblických čtení jsme celý rok otevírali především Matoušovo sepsání evangelia, které nám předává v pětadvacáté kapitole tři velká Kristova podobenství o posledním soudu. A právě ta o třech posledních nedělích liturgického roku čteme. Před týdnem jsme před sebou měli podobenství o deseti pannách, dnes o hřivnách a příští týden, dá-li Bůh a dožijme-li se příští neděle, uslyšíme o posledním soudu, o rozdělení na ty po levici a ty po pravici podle míry milosrdenství prokázaného Kristu přítomnému v hladových, pocestných, nemocných, žíznivých či ve vězení.

Všechna tato tři podobenství jsou velmi známá, přesto stojí za to nad jejich obsahem znovu a znovu rozjímat – ostatně proto se také znovu a znovu čtou. S nadějí, že aspoň někdy anebo nově nás Boží slovo zasáhne, což je ostatně smysl, proč Písmu svatému máme po celý život naslouchat, proč je máme opakovaně číst, i to, co známe již takřka nazpaměť.

Logika dnešního podobenství je celkem jasná: Pán, řekněme velkoobchodník, svěří třem svým služebníkům své jmění, aby s ním v době jeho nepřítomnosti disponovali, aniž by nějak specifikoval, jakým přesně způsobem. Svěřené jmění není rozhodně malé. Hřivna neboli talent byla starověká míra, původně váha zlata čítající asi 41 kg, pak také peněžítá míra odpovídající asi 6000 denárům, tedy výši mzdy za nějakých šest tisíc pracovních dnů námezdního dělníka, nádeníka. Tím pádem i jedna jediná svěřená hřivna byla velkým jměním. Ale prostě se stávalo, že majetek musel být na nějakou dobu svěřen do správy služebníků či dokonce otroků, kterým majitel věřil. Ten po svém návratu povolá své služebníky, aby složili účty ze svého hospodaření. Ti dva, kterým bylo svěřeno více hřiven, dokázali přinést užitek, vždy násobek svěřeného. Ten, kterému byla svěřena jen jedna, kterou ze strachu z pána raději ukryl v zemi, vrací pouze tu jednu svěřenou. Pán mu nakonec odejme i tu jednu jedinou svěřenou a dá ji tomu, kterému jich prve svěřil pět. «A tohoto služebníka, který není k ničemu, hoďte ven do temnot. Tam bude pláč a skřípění zubů.»

První otázku, kterou si při rozjímání nad podobenstvím o hřivnách patrně každý položí, je otázka, co všechno vlastně mohou být ony hřivny, podle jejichž využití či zakopání budeme při posledním soudu váženi a souzeni. Odpověď se téměř nabízí: Talenty či hřivny představují především naše schopnosti, dary a možnosti, které nám byly svěřeny. Tak slova „talent“ či „hřivna“ používáme přeci i v běžné mluvě.

To je samozřejmě pravda, odpovídá to i tajemné skutečnosti, že každému z nás jich byl svěřen jiný počet a jiný druh. Je proto naším životním úkolem, abychom se je nebáli využít, abychom je dali v prospěch Pána, který nám je svěřil, tedy v prospěch Boží, v prospěch dobra ve světě. To pochopitelně víme a také se to stále opakuje. Ale je vždy dobré si to znovu připomenout... Stejně tak víme, že snad nejzákladnějším talentem či hřivnou, která je nám svěřena, je sám čas našeho pozemského života. Takováto interpretace hřivny navíc možná i lépe „sedí“ i do našeho podobenství: Hřivny jsou všechny stejné, čas, aspoň ten lineární, běží všem lidem stejně rychle. Jen každému je svěřena jiná jeho délka, jiný počet našich dnů. Jednomu pětkrát tolik, jinému dvakrát, dalšímu jen jednou. Časem je určen náš pozemský život, délka naší „služby“ na zemi. Od Boha jsme vyšli, k Bohu se po skončení svého pozemského putování vrátíme. Čas mezitím máme využít, ne ho ze strachu o jeho ztrátu jej ukryt v zemi, případně navíc zabalit do šátku, anebo ho vyplýtvat na nesmyslech. Přičemž nebezpečí zakopání hřivny (a možná i její vyplýtvání) dle podobenství více asi hrozí těm, kteří nějak cítí, že čas jejich života je (již) krátký. Ten, který měl právě jen jednu hřivnu, ji zakopal.

Čas je skutečně největší hřívnou, která nám byla svěřena. Každému sice jiná jeho délka, nicméně každý je povolán přesně tu svou délku přiměřeně využít. Samozřejmě s tím, že v tomto ohledu platí i jiná Ježíšova podobenství, zejména to o dělnících najímaných na vinici po celý den, nám připomínající, že ke snaze využít čas, který nám ještě do soumraku našeho života zbývá, se dá vrátit i pozdě odpoledne, pokud se stalo, že den již byl nějak promrhán...

Podobenství o svěřených hřívnách nás povzbuzuje k využití času života k dobru. Jakoby říkalo „uchop den“, který (ještě) máš, latinsky *capre diem*. Ne ovšem v hedonistickém smyslu užití si času života v radovánkách, jak v prostředí epikurejské filozofie toto známé slovo bylo formulováno, ale ve smyslu křesťanském, jako výzvu k využití času podle evangelia, k využití, které přináší v posledku mnohem hlubší a především trvalejší a do věčnosti směřující radost, než je radost jen epikurejská.

Pán, Bůh ani nám vlastně neříká, jak přesně čas svého života máme využít, na to musíme přijít sami. Přesto jeho vůli máme znát a známe, podobně jako služebníci v podobenství měli znát vůli svého pána a znali ji. Boží vůle je vyslovena nejzřejměji v Pánu Ježíši, v evangeliu. Jím je řečeno, jak máme s hřívnou času naložit. Na nás je to aplikovat v konkrétním životě.

Že Ježíšovu evangelijní výzvu k využití času dle evangelia je třeba slyšet, neboť čas pozemského života se každým okamžikem krátí – čas pozemského života je prostě absolutní, má svůj začátek naším početím a zrozením a svůj konec daný naší smrtí, nám připomíná i dnešní druhé čtení z Prvního listu Soluňanům. Zvláště pokud bychom i my měli pocít «je pokoj a bezpečí» (což tedy v nynější době – naneštěstí či našťastí – asi příliš mít nemůžeme). Člověk, který se i navzdory svým chybám a pádům, i navzdory již promrhanému času začne snažit zbývající čas využívat k dobru, nemusí se již bát jeho konce, příchodu Páně, protože právě využíváním času k dobru se stává «synem světla a dne».

První čtení nám z knihy Přísloví nám k tomu všemu dodává ještě jeden rozměr. Dnes – narozdíl od mnohých jiných nedělí – jeho souvislost s evangeliem nemusí být na první poslech zřejmá. V úryvku slyšíme chválu řádné a bohabojné ženy, která je požehnáním a potěšením pro svého muže. Příklad starozákonní moudrosti, v tomto bodě ne nepodobné i jiné antické mudroslovné literatuře. V kontextu Božího slova a zejména ve světle dnešního evangelia, jehož má být starozákonní čtení vždy nějakým předobrazem, je však v úryvku skryto ještě mnohem víc.

Krom toho, že chvále řádné ženy můžeme v alegorickém čtení rozumět také jako chvále duše zasnoubené, zasvěcené svému Pánu, Bohu, Kristu, nám čtení v souvislosti s podobenstvím o hřívnách může připomínat, že jednou z nejdůležitějších investic času vždy budou naše vztahy. Jednak ten základní, k Bohu, tak i všechny ostatní k lidem, zvláště k těm nejbližším, zvláště pak mezi manžely, mezi mužem a ženou a v rodinách. Vždyť vztahy jsou to jediné, co zbývá, když se vše ostatní ve světě hroučí. Vztah k Bohu, na kterém všem ostatní závisí, jakož i vztahy k lidem, kteří tvoří náš mikrosvět. Dáme-li čas vztahu k Bohu, Bůh nám v něm dá sám sebe, věnujeme-li čas vztahu s druhými lidmi, můžeme se stát přáteli, můžeme si pomoci.

Výzva využít čas pro dobro podle evangelia je tak samozřejmě výzvou k lásce k Bohu a k lidem. Láska má mnoho podob, jejich správnost určuje evangelium, uskutečnění je na nás.

A tak asi první a nejobecnější výzvou dnešního podobenství je, abychom čas svého života investovali do lásky, do vztahů, abychom se nebáli, abychom to riskli, abychom se neuzavřeli do sebe, nezakopali do země. Především do vztahu s Bohem, do milování Boha a následování Krista, do vztahu, ve kterém můžeme zklamat jen my. Ale abychom dali svůj čas i druhým lidem, abychom jej investovali do vztahů s nimi, se svými blízkými, abychom si na ně udělali čas a nebyli zahleděni jen do sebe, nežili jen pro sebe, abychom dali čas konání dobra v jejich prospěch.

Ano, jsou to stále stejně, obecně známé věci. Ale podobenství nám připomíná, že právě proto jsme dostali čas svého života. Druhé čtení, že se krátí, ale že se nemusíme bát, pokud žijeme pro Boha a podle něj a s druhými a pro ně. První čtení, že vztahy jsou tím, kde se koná dobro.